

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

LTI 2022: Novi Pazar, Sombor i Sokobanja najtransparentnije lokalne samouprave

Transparentnost gradova i opština u Srbiji blago je povećana u 2022. godine u odnosu na prethodnu, ali je prosek i dalje nizak. Najtransparentnije lokalne samouprave su Novi Pazar, Sombor i Sokobanja, rezultati su ovogodišnjeg istraživanja Lokalnog indeksa transparentnosti (LTI 2022) koje je sprovela Transparentnost Srbija.

Prosečna ocena 145 JLS u 2022. godini je 49 (od maksimalnih 100), što je i dalje slab rezultat, ali za poen bolji nego prethodne godine i za devet bodova bolji nego u 2015, kada je istraživanje sprovedeno prvi put.

Rezultat iznad 70 poena zabeležilo je 11 opština i gradova, dok su četiri ostvarile skor veći od 80.

Novi Pazar, koji je prošle godine bio četvrti, sada je na vrhu tabele, sa ocenom 87. Sombor je ponovo na drugom mestu, sa skorom 85, dok je Sokobanja ostvarila napredak za dve pozicije i zauzima treće mesto sa 84 poena.

LTI pozicija/ocena	LTI 2022	LTI 2021	LTI 2020
Novi Pazar	1/87	4/78	2/82
Sombor	2/85	2/88	3/80
Sokobanja	3/84	5/75	8/68
Tutin	4/81	93/42	78/45
Kanjiža	5/79	3/83	4/77

Veliki uspeh zabeležio je Tutin, koji je sa 93. pozicije i 42 poena došao do četvrtog mesta na listi. U vrhu liste nalaze se i Kanjiža, Užice, Veliko Gradište, Vranje, Leskovac, Vrnjačka Banja i Subotica.

Među gradskim opštinama, koje se zbog manjih nadležnosti ne mogu u potpunosti porediti sa drugim lokalnim samoupravama, veoma dobre rezultate imaju Surčin (69) i Sevojno (66).

Činjenica da se među najbolje plasiranim nalaze i opštine koje imaju manje budžete i broj zaposlenih, jasno pokazuje da nedostatak resursa ne može biti valjano opravdanje za netransparentnost.

Na dnu liste ove godine, sa manje od 30 poena, nalaze se Bujanovac, Knić, Kovačica, Sečanj, Koceljeva i Preševo.

Što se tiče kategorija, minimalni rast transparentnosti je zabeležen u četiri oblasti, a značajan samo kod „Javnih rasprava i javnih konkursa“, sa 44,3% na 54,7%. U četiri oblasti je zabeležen pad, koji je najveći u slučaju „Informatora o radu“, sa 51,9% na 41,7% i „Javnih nabavki“ sa 95,5% na 72,6%. Pad transparentnosti kod javnih nabavki je direktna posledica primene novog Zakona. Naime, naručioci više nisu u obavezi da informacije objavljuju na svom sajtu, već samo na Portalu javnih nabavki, pa su mnoge opštine i gradovi to prestali da čine. Oblast u kojoj je transparentnost i dalje najmanja odnosi se na rad gradskih i opštinskih skupština i veća.

Iako je dobro što prosečna ocena transparentnosti raste, i dalje postoje velike fluktuacije u obe polovine tabele. Neke dobro ocenjene JLS iz prethodnih LTI ciklusa bile su lošije u ovom istraživanju, a pojedine koje su dugi niz godina bile loše rangirane, značajno su povećale rezultate. Izbori održani 2020. godine, personalne promene koje su usledile, u kombinaciji sa oslanjanjem na „političku volju“, u odsustvu pisanih procedura za održavanje transparentnosti, verovatno su imali uticaja, kako na pozitivne, tako i na negativne promene u nekim opštinama.

Stoga je i glavni zaključak istraživanja da su potrebni značajni i kontinuirani naponi da se poboljša i održi transparentnost čak i među najboljim JLS. Za postizanje i održavanje transparentnosti neophodno je usvojiti jasne procedure koje će precizno propisati šta sve opštine treba da objave i ko je za to odgovoran, a što je još važnije – ove procedure se moraju primeniti.

2

USAID je podržao neke opštine da donesu akte koji propisuju te procedure, pokazujući time spremnost za veću odgovornost prema građanima. Imajući u vidu da je transparentnost generalno veća tamo gde postoje i zakonske obaveze, dodatni podsticaj opštinama bi mogao da dođe iz Vlade i Skupštine – propisivanjem minimuma informacija koje opštine moraju da objave na svojim internet stranicama.

Treba, takođe, pomenuti i da je 25 opština i gradova koji su proteklih godina koristili podršku USAID Projekta za odgovornu vlast - GAI ostvarilo znatno bolji prosečan rezultat nego ostale jedinice lokalne samouprave (56:45). Ovo pokazuje da i samo LTI istraživanje i redovno objavljivanje rezultata, uz rad sa lokalnim samoupravama na sprovođenju reformi, pomažu povećanju transparentnosti.

Rezultati LTI 2022 pokazuju na koji način su ukidanje zakonskih obaveza, pandemija (koja nije praćena uvođenjem novih vidova komunikacije sa građanima) i direktna podrška opštinama i gradovima, uticali na transparentnost. Potrebno je izgraditi mehanizme koji će garantovati da objavljivanje dokumenata i informacija ne zavise ni od čije političke volje ili od entuzijazma pojedinaca u lokalnoj administraciji. Već postoje brojni primeri dobre prakse, na koje smo ukazali u LTI, uz poziv svim lokalnim samoupravama da ih primene.

Konačno, sam LTI, kao dugoročni mehanizam za praćenje, još jednom se pokazao kao smernica za lokalne samouprave koje su spremne i voljne da povećaju transparentnost svog rada.

Napomene:

Indeks transparentnosti lokalne samouprave LTI 2022 predstavlja istraživanje, ocenjivanje i rangiranje 145 jedinica lokalne samouprave i 25 gradskih opština u Srbiji, koje sprovodi Transparentnost Srbija. Ovo je šesta godina (četvrta u nizu) u kojoj TS sprovodi ovo istraživanje. Opštine i gradovi su rangirani na osnovu kriterijuma transparentnosti, određenih putem 95 indikatorskih pitanja. Svi rezultati se verifikuju dvokružno

LTI je presek stanja u trenutku prikupljanja podataka (ili verifikacije) i trenutno stanje se može razlikovati od stanja u izveštaju.

Loši rezultati u nekim kategorijama ne moraju nužno značiti i da je korupcija raširena u tim oblastima. Slično tome, dobri rezultati nikako ne garantuju da nema korupcije. Transparentnost je mehanizam za lakše otkrivanje ili sprečavanje korupcije.

Transparentnost Srbija
Beograd, 24. maja 2022.